

26 juni 2013

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. T.A. Hekster, advocaat te Utrecht

tegen:

wijlen [naam],
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
in de periode hier van belang kapelaan in de [naam] parochie te
[plaats].

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 5 februari 2013. Op 27 maart 2013 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], Hoofd Bureau Officialaat Aartsbisdom Utrecht. Op 22 mei 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden. Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur, mr. Hekster voornoemd. Namens het Bisdom is verschenen [naam] voornoemd.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager is de jongste uit een katholiek gezin met 13 kinderen. Alle kinderen waren actief in de parochie [naam] in [plaats]. De geestelijken van de parochie waren 'kind aan huis' in klagers ouderlijk huis. In klagers herinnering waren er altijd geestelijken in huis die kwamen borrelen, bridgen of anderszins kaarten. Toen klager 9 jaar oud was, overleed zijn vader en nam het bezoek van de geestelijken flink toe. Klagers moeder voelde zich hierdoor zeer gesteund. Niet lang daarna - op [datum] - werd aangeklaagde benoemd tot kapelaan in de [parochie]. Ook aangeklaagde kwam regelmatig bij klager thuis en gaf klager aandacht in de vorm van een aai over zijn bol. Klager was misdienaar en ook in de sacristie kon hij rekenen op een vriendelijk woord van aangeklaagde. Klager kan zich goed herinneren dat aangeklaagde zich in de sacristie op enig moment in ondergoed toonde aan klager. Klager heeft daar toen niet over nagedacht; nu vindt hij dat onbestaanbaar.

Klager speelde thuis veel en graag piano. Op zeker moment heeft aangeklaagde aan klagers moeder aangeboden om klager pianolessen te geven aan de vleugel in de pastorie. Dat gaf klager een bijzonder gevoel. Eens per week kreeg klager les. Hij liep van school rechtstreeks naar de pastorie. De vleugel stond in de kamer van aangeklaagde. De deur ging op slot tijdens de les. Aangeklaagde veranderde van een aimabele, warme persoon in gezelschap in een uitermate autoritaire, strenge leraar wanneer hij klager les gaf. Aangeklaagde werd kortaf en schreeuwde, hetgeen door klager als bedreigend werd ervaren.

Klager begon de lessen met loopjes; de eerste lessen moest hij bij klager op schoot zitten, waarbij klager zijn handen op die van aangeklaagde moest leggen en zo werd flink van links naar rechts bewogen. In volgende lessen moest klager oefeningen per hand doen, waarbij de rustende hand op de toga van aangeklaagde moest rusten, ter hoogte van diens penis. Dit heeft zeker een maand of acht geduurd. Klager bemerkte daarbij dat de penis van aangeklaagde hard werd/was als hij zijn hand erop legde. Aangeklaagde leerde klager de stand van zijn hand te houden alsof hij een tennisbal vast had. Ter oefening daarvan moest klager met zijn hand een klemmende/knijpende houding aannemen over aangeklaagdes genitaliën. Aangeklaagde deed het eerst voor bij klager. Hij pakte dan de penis en ballen van klager en hield die dan vast. Klager moest daarna hetzelfde bij aangeklaagde doen. Klager voelde dat 'er altijd iets te pakken was en dat het hard aanvoelde', altijd over de toga van aangeklaagde heen. Op een gegeven moment wist klager de bedoeling van de houding wel en stopte het pakken van aangeklaagde in het kruis van klager. Klager moest wel iedere les opnieuw aangeklaagde in zijn kruis vastpakken. Klager was toen inmiddels 11 jaar oud. Het misbruik is gestopt toen de pianolessen stopten. In de herinnering van klager is dat halverwege 1970 geweest. Hij weet niet waarom de lessen gestopt zijn.

Klager kon zich niet voorstellen dat een priester, die zo hoog in aanzien en in verbinding met God stond, iets slechts zou doen.

2.2. Klager heeft ervaren dat de gebeurtenissen uiterst schadelijke gevolgen voor zijn leven hebben gehad. Rond zijn 17^e jaar wilde hij uit het leven stappen, maar dat kon hij zijn moeder niet aandoen. Wel heeft hij zich toen laten uitschrijven uit de Katholieke kerk. Door het misbruik maken van zijn autoriteit heeft aangeklaagde ervoor gezorgd dat klager elke vorm van autoritair gedrag verafschuwde. Dit had tot gevolg dat zodra klager iets 'moest' er iets werd 'getriggerd' waardoor hij in opstand kwam en afhaakte, ten gevolge waarvan klager een lange lijst van mislukte school- en werklooptoelagen achter zich heeft. Door het seksueel misbruik, de autoritaire behandeling en de vernedering die klager voelde, is het vertrouwen in eigen kunnen en het vertrouwen in anderen vernield. Uiteindelijk is klager na de zoveelste tegenslag zelfstandig ondernemer geworden in de vorm van [beroep] en [beroep].

Klager heeft tot vrij recent nooit iemand iets verteld van het seksueel misbruik.

2.3. Klager beoogt met de procedure primair erkenning te krijgen voor hetgeen hem is overkomen. Daarnaast heeft hij behoefte aan excuses en hulp.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. Namens de Aartsbisschop heeft [naam] in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde. Na eerdere benoeringen in [plaats], [plaats], [plaats] en wederom [plaats] werd aangeklaagde op [datum] benoemd tot kapelaan van de [parochie] (later opgegaan in de [naam] parochie) in [plaats]. Na diverse functies in deze parochie volgde op [datum] zijn ontslag. Er is met name uitgebreid onderzoek gedaan in het kerkelijk archief van de [parochie].

[Naam] concludeert dat - behoudens hierna te noemen verklaringen van twee broers van klager - geen aanwijzingen zijn gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik maar dat hij ook geen reden heeft om aan te nemen dat klager onwaarheid spreekt. Hij betuigt zijn spijt en biedt klager zijn oprechte verontschuldigheden aan voor hetgeen aangeklaagde klager heeft aangedaan.

Ter zitting heeft [naam] klager medegedeeld dat hij het verhaal van klager overtuigend en aannemelijk vindt.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer vijfenveertig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

Klager heeft gedurende ongeveer anderhalf jaar wekelijks pianoles gehad van aangeklaagde, waarbij klager aanvankelijk afwisselend zijn linker- en rechterhand moest laten rusten op de genitaliën van aangeklaagde en vervolgens met zijn hand een klemmende/knijpende houding moest aannemen over aangeklaagdes genitaliën. Aangeklaagde heeft datzelfde een aantal keer bij klager gedaan. Alles over beider kleding.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door de ondertekende verklaring van zijn broer [naam] d.d. 4 oktober 2012, waarin deze vermeldt dat hij in de periode van 1969 tot 1975 meermalen door aangeklaagde is misbruikt. Hij heeft aangeklaagde daar uiteindelijk mee geconfronteerd en en hij heeft therapie gehad. Het misbruik zou gedocumenteerd zijn in het kerkarchief en aangeklaagde zou uiteindelijk zijn overgeplaatst naar een andere gemeente. (Dit is overigens niet teruggevonden in uit het archief overgelegde informatie). Wel is het de klachtencommissie opgevallen dat in het door [naam] bij de reactie gevoegde overzicht van relevante bescheiden uit het kerkarchief correspondentie aanwezig is dat in versluierd taalgebruik duidt op problemen met aangeklaagde.

Tenslotte heeft een andere broer van klager, [naam] , in zijn brief van 3 december 2012 melding gemaakt van het feit dat hij als jongen samen met twee andere jongens was uitgenodigd op de kamer van aangeklaagde om diens kamer te bekijken. Bij die gelegenheid vertelde aangeklaagde hun, dat hij moeite had met zijn seksuele gevoelens. Wat deze broer toen verontrustte was, dat aangeklaagde aan hem vroeg of hij zich wel eens aftrok en of hij en de andere jongens dat leuk vonden; aangeklaagde in elk geval wel. Klagers broer was bijzonder geschokt door de seksueel getinte opmerkingen van aangeklaagde en hij heeft de situatie als bedreigend ervaren.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 10 jaar oud en kwetsbaar. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Aartsbisschop van Utrecht de klacht gegrond te verklaren en zich in te spannen te doen wat in zijn macht ligt om het leed van klager te verzachten.

Dit advies is vastgesteld op 26 juni 2013 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, drs. A.A.M. Oostveen en drs. J.L.H.H. Kunnen, leden, bijgestaan door drs. M.G.M. van Rijnstra, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.